

רעיון על "שם טוב"

שנינו במשנה מסכת אבות פרק ד משנה יג: "רבי שמעון אומר שלשה כתרים הם כתר תורה וכתר כהונה וכתר מלכות וכתר שם טוב עולה על גביהן". כמו כן, שם (פרק ב משנה ז) למדנו פתגמו שלל הלל, "קנה שם טוב קנה לעצמו".

ונשאלת השאלה, מנין לחז"ל גישה זו ליוקרתו של אדם?

ונראה שהתשובה היא שזוהי מידתו של הקב"ה, שיש לו "שם טוב", ועל-כן, מטעם המצווה של "והלכת בדרכיו", חובה שומה עלינו לרכוש לעצמנו שם-טוב. ומנין שיש להקב"ה שם-טוב?

את זה לומדים מברכת ההודאה בשמנה עשרה: "בא"י הטוב שמך ולך נאה להודות". הרי שאנו מהללים לו ית' שיש לו שם-טוב.

ולא זה בלבד, אלא שגם מעצם מהות המושג של קידוש השם אנו רואים שהקב"ה רוצה בשם-טוב מצד בריותיו.

ובאמת אין זה עניין של רדיפת הכבוד, של התשוקה לפרסום ולמחמאות, אלא שהשם-טוב לו כוונו חז"ל הוא בבואה של תוכן נעלה, שם-טוב אינו מוגבל לתגובות סובייקטיביות, אלא משקף מציאות אובייקטיבית. לפיכך, המשנה הראשונה שהבאנו אומרת שכתר שם-טוב עולה על גבי שאר הכתרים--תורה, כהונה, ומלכות. והסיבה: תורה היא הידע שאני רוכש מבחוץ וייתכן שאינו חודר לתוך-תוכי ואינו מחיל שינוי בחיי, וכמו-כן מלכות היא מעמד או תפקיד ואינו אומר כלום על עצמי ועל מהלך חיי. וגם כהונה היא דבר של מעמד ותפקיד של שרות או הוראה, אבל אין לה דווקא שיג ושיח עם עצם הווייתי הפנימית. אבל כתר שם-טוב "עולה על גביהם" לפי שהשם-טוב אינו עניין רק לחיצוניות ולהסכמת ההמונים אלא לעצם טיבו של האדם, וכמו שכתבנו.

וזהו מה שהלל במשנה השנייה אמרה: "קנה שם טוב קנה לעצמו", דהיינו, השם-טוב אינו דבר בלעדי, מחוץ לתחום הווייתי הפנימית, אלא שזה "לעצמו", ולעצם עצמיותו של האדם.

ומעכשיו נבין נוסח הברכה, "בא"י הטוב שמך ולך נאה להודות". השם-הטוב של הקב"ה הוא עצמי, הוא מאפיין עצם תכונותיו של הקב"ה, ולפיכך "ולך נאה להודות", שמכיוון שהשי"ת בעצמו הוא כליל הטוב, לכן נאה להודות לו ולהכיר שהקב"ה הוא כולו טוב ולא רק שכך משבחים אותו המון בריותיו.